

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØE
přednesené dne 11. prosince 2019¹¹

Věc C-667/18

**Orde van Vlaamse Balies,
Ordre des barreaux francophones et germanophone
proti
Ministerraad**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Grondwettelijk Hof (Ústavní soud, Belgie)]

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2009/138/ES – Pojištění právní ochrany – Možnost pojistníka svobodně si vybrat advokáta nebo zástupce – Soudní nebo správní řízení – Pojem – Soudní nebo mimosoudní mediace“

I. Úvod

1. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)².

2. Tato žádost byla předložena v rámci řízení o návrhu Orde van Vlaamse Balies a Ordre des barreaux francophones et germanophone (Komora vlámských advokátů a Komora francouzsky a německy hovořících advokátů, dále jen „komory advokátů“) znějícím na neplatnost wet tot wijziging van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen en ertoe strekkende de vrije keuze van een advocaat of iedere andere persoon die krachtens de op de procedure toepasselijke wet de vereiste kwalificaties heeft om zijn belangen te verdedigen in elke fase van de rechtspleging te waarborgen in het kader van een rechtsbijstandsverzekeringsovereenkomst (zákon, kterým se mění zákon ze dne 4. dubna 2014 o pojištění a jehož cílem je zajistit možnost svobodně si ve smlouvě o pojištění soudní ochrany vybrat advokáta nebo jinou osobu, která má podle práva použitelného na řízení požadovanou kvalifikaci k obhajování zájmů zastoupeného ve všech fázích soudního řízení)³ ze dne 9. dubna 2017.

3. Návrh komor advokátů se týká úpravy přijaté belgickým zákonodárcem, podle níž se rozšíření svobody výběru advokáta nebo zástupce, kterou má pojistník v rámci pojištění právní ochrany, vztahuje na rozhodčí řízení, ale nikoliv na řízení mediační.

4. Grondwettelijk Hof (Ústavní soud, Belgie) se v rámci předběžné otázky táže, zda mediační řízení, ať již soudní či mimosoudní, upravené belgickým právem spadá pod pojem „soudní řízení“ ve smyslu čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138.

1 – Původní jazyk: francouzština.

2 – Úř. věst. 2009, L 335, s. 1

3 – *Belgisch Staatsblad*, 25. dubna 2017, s. 53207., dále jen „zákon ze dne 9. dubna 2017“.

5. Na závěr své argumentace navrhu, aby Soudní dvůr na tuto otázku odpověděl kladně. Nejprve připomenu autonomní povahu čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138, který se týká možnosti pojištěné osoby svobodně si vybrat advokáta, ve vztahu k čl. 198 odst. 1 této směrnice, který upravuje povinnost nést z toho plynoucí výlohy. Dále rozeberu judikaturu Soudního dvora týkající se práv pojistníka v rámci pojištění právní ochrany a zejména judikaturu týkající se pojmu „správní řízení“, což bude užitečné pro výklad pojmu „soudní řízení“. Nakonec z této analýzy s přihlédnutím k povaze mediace a v souladu s cíli, které sleduje tato směrnice, vyvodím důsledky.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Zrušená směrnice 87/344/EHS

6. Směrnice Rady 87/344/EHS ze dne 22. června 1987 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se pojištění právní ochrany⁴, která byla zrušena směrnicí 2009/138⁵, v čl. 4 odst. 1 písm. a) stanovila:

„1. Každá smlouva na pojištění právní ochrany musí výslovně uznávat, že

- a) je-li třeba obrátit se na advokáta nebo na jinou osobu, která má podle vnitrostátního práva vhodnou kvalifikaci k obhajování a zastupování pojištěného nebo k hájení jeho zájmů při jakémkoli soudním nebo správním řízení, musí mít pojištěný možnost si takového advokáta nebo jinou osobu svobodně vybrat“.

2. Směrnice 2009/138

7. V bodě 16 odůvodnění směrnice 2009/138 je uvedeno:

„Hlavním cílem úpravy v oblasti pojištění a zajištění a dohledu nad touto oblastí[...] je přiměřená ochrana pojistníků a oprávněných osob. Pojem oprávněná osoba má zahrnout všechny fyzické a právnické osoby, které mohou podle pojistné smlouvy uplatňovat nárok. V potaz by měly být brány i další cíle úpravy v oblasti pojištění a zajištění a dohledu nad touto oblastí, jakými jsou finanční stabilita a spravedlivé stabilní trhy, ovšem neměly by ohrožovat hlavní cíl.“

8. Hlava II této směrnice, nadepsaná „Zvláštní ustanovení o pojištění a zajištění“, obsahuje kapitolu II týkající se „[z]vláštní[ch] ustanovení o neživotním pojištění“, jejíž oddíl 4, nadepsaný „Pojištění právní ochrany“, obsahuje články 198 až 205⁶.

4 – Úř. věst. 1987, L 185, s. 77; Zvl. vyd. 06/01, s. 187.

5 – Viz článek 310 směrnice 2009/138.

6 – Tato ustanovení vstoupila v platnost dne 1. ledna 2016 na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/23/EU ze dne 12. září 2012, kterou se mění směrnice 2009/138/ES (Solventnost II), pokud jde o den jejího provedení, den její použitelnosti a den zrušení některých směrnic (Úř. věst. 2012, L 249, s. 1), a poté směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/58/EU ze dne 11. prosince 2013, kterou se mění směrnice 2009/138/ES (Solventnost II), pokud jde o den jejího provedení, den její použitelnosti a den zrušení některých směrnic (Solventnost I) (Úř. věst. 2013, L 341, s. 1).

9. Článek 198 uvedené směrnice, nadepsaný „Oblast působnosti tohoto oddílu“, v odstavci 1 stanoví:

„Tento oddíl se vztahuje na pojištění právní ochrany uvedené v odvětví 17 v části A přílohy I, v jehož rámci se pojišťovna zaváže nést po zaplacení pojistného výlohy spojené s právním řízením a poskytovat další služby přímo spojené s tímto pojištěním, zejména pokud jde o:

[...]

b) obhajování nebo zastupování pojištěného v občanském, trestním, správním nebo jiném řízení nebo v souvislosti s jakýmkoli nárokem vznesenými na jeho osobu.“

10. Článek 200 odst. 1 a 4 směrnice 2009/138 stanoví:

„1. Domovský členský stát zajistí, aby pojišťovny podle volby učiněné členským státem nebo, pokud s tím členský stát souhlasí, podle vlastní volby přijaly alespoň jeden ze způsobů vyřizování nároků uvedených v odstavci 2, 3 a 4.

Ať je přijato jakékoli řešení, považují se zájmy osob majících pojištění právní ochrany podle tohoto oddílu za zabezpečené rovnocenným způsobem.

[...]

4. V pojistné smlouvě se stanoví, že má pojištěná osoba právo si od okamžiku, kdy mu [kdy jí] vzniká podle smlouvy nárok na pojistné plnění, zvolit advokáta podle vlastní volby nebo, pokud to vnitrostátní právo připouští, jinou náležitě kvalifikovanou osobu.“

11. Článek 201 této směrnice, nadepsaný „Svobodný výběr advokáta“, v odstavci 1 písmeni a) stanoví:

„1. Každá smlouva o pojištění právní ochrany musí výslovně obsahovat tato ustanovení:

a) je-li třeba obrátit se na advokáta nebo na jinou osobu, která má podle vnitrostátního práva vhodnou kvalifikaci k obhajování a zastupování pojištěné osoby nebo k hájení jejích zájmů při jakémkoli soudním nebo správním řízení, musí mít pojištěná osoba možnost si takového advokáta nebo jinou osobu svobodně vybrat“.

B. Belgické právo

1. Zákon o pojištění před nabytím účinnosti zákona ze dne 9. dubna 2017

12. Před nabytím účinnosti zákona ze dne 9. dubna 2017 zněl čl. 156 bod 1 wet betreffende de verzekeringen (zákon o pojištění)⁷ ze dne 4. dubna 2014 takto:

„Každá smlouva o pojištění právní ochrany musí výslovně obsahovat alespoň toto ustanovení:

1° je-li třeba zahájit soudní nebo správní řízení, pojištěná osoba má možnost si ke svému obhajování, zastupování nebo hájení svých zájmů svobodně vybrat advokáta nebo jinou osobu, která má kvalifikaci vyžadovanou podle práva použitelného na dané řízení.“

⁷ – *Belgisch Staatsblad*, 30. dubna 2014, s. 35487.

2. Zákon ze dne 9. dubna 2017

13. Článek 2 zákona ze dne 9. dubna 2017 stanoví:

„Bod 1° v článku 156 zákona [...] o pojištění se nahrazuje tímto:

„1° je-li třeba zahájit soudní, správní nebo rozhodčí řízení, pojištěná osoba má možnost si ke svému obhajování, zastupování nebo hájení svých zájmů svobodně vybrat advokáta nebo jinou osobu, která má kvalifikaci vyžadovanou podle práva použitelného na dané řízení, a v případě rozhodčího řízení, mediálního řízení nebo jiného uznaného mimosoudního způsobu řešení sporů osobu, která má požadovanou kvalifikaci a je za tímto účelem ustanovena“.

3. Soudní řád

14. Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že *Gerechtelijk Wetboek* (soudní řád), naposledy pozměněný *wet houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing* (zákon upravující různá ustanovení v občanskoprávní oblasti a ustanovení, která mají podpořit alternativní způsoby řešení sporů)⁸, stanoví dvě formy mediace: mimosoudní, která je upravena v článcích 1730 až 1733 tohoto řádu, a soudní, která je upravena v článcích 1734 až 1737 uvedeného řádu. Všeobecné zásady jsou zakotveny v článcích 1723/1 až 1729 soudního řádu.

a) Všeobecné zásady

15. Článek 1723/1 soudního řádu zní takto:

„Mediace je důvěrný a strukturovaný postup vedoucí k dobrovolné dohodě mezi stranami sporu, který probíhá za pomoci nezávislé, nestranné a nepodjaté třetí osoby, jež usnadňuje komunikaci a snaží se strany sporu vést k tomu, aby samy našly řešení.“

16. Článek 1729 soudního řádu stanoví:

„Každá ze stran může mediaci kdykoliv ukončit; tento postup jí nemůže být kladen k tíži.“

b) Mimosoudní mediace

17. Článek 1730 odst. 1 soudního řádu stanoví:

„Nehledě na soudní či rozhodčí řízení může kterákoliv strana ostatním stranám před zahájením soudního řízení, v jeho průběhu nebo po jeho skončení navrhnout zahájení mediálního řízení. Strany určí mediátora dohodou nebo tímto určením pověřit třetí osobu.“

18. Článek 1731 odst. 1 a 3 tohoto řádu zní:

„1. Strany si s pomocí mediátora vymezí způsoby organizace mediace a dobu, po kterou má probíhat. Tato dohoda je písemně zaznamenána v protokolu o mediaci podepsaném stranami a mediátorem. Náklady mediace nesou rovným dílem strany sporu, nedohodnou-li se jinak.

[...]

⁸ – *Belgisch Staatsblad*, 2. července 2018, s. 53455. Pokud jde o mediaci, tento zákon nabyl účinnosti dne 12. července 2018.

3. Podpisem protokolu se po dobu mediace staví promlčecí lhůta.“

19. Článek 1732 uvedeného řádu stanoví:

„Dospějí-li strany k mediační dohodě, tato dohoda musí mít písemnou formu a musí být opatřena datem a podpisy stran a mediátora. Případně může obsahovat zmínku o souhlasu mediátora.

V tomto dokumentu jsou uvedeny konkrétní závazky jednotlivých stran.“

20. V článku 1733 soudního řádu je uvedeno:

„Pokud se na tom strany sporu dohodnou a mediátora, který vedl mediaci, schválila komise uvedená v článku 1727 [soudního řádu], tyto strany nebo některá z nich mohou předložit mediační dohodu, k níž dospěly podle článků 1731 a 1732 [tohoto řádu], ke schválení příslušnému soudu. [...]

Soud může schválení dohody odmítnout pouze tehdy, pokud odporuje veřejnému pořádku nebo pokud dohoda, k níž se dospělo na základě rodinné mediace, odporuje zájmu nezletilých dětí.

Usnesení o schválení má účinky rozsudku ve smyslu článku 1043 [uvedeného řádu]⁹.“

21. Předkládající soud má za to, že pokud mediátora, který vedl mediaci, neschválila federální mediační komise, mediační dohodu nelze schválit a vykonatelnou musí být učiněna jiným způsobem, jako například formou notářského zápisu.

c) Soudní mediace

22. Článek 1734 soudního řádu stanoví:

„1. S výjimkou řízení před *Hot van Cassatie* [Kasační soud, Belgie] a *arrondissementsrechtbank* [obvodní soud, Belgie] může soud, kterému byl předložen daný spor, v jakékoliv fázi řízení i v rámci řízení o předběžném opatření, dokud nebyla zahájena fáze porady soudců, na základě společné žádosti účastníků řízení nebo z vlastního podnětu, ovšem s jejich souhlasem, nařídit mediaci.

[...]

2. V rozhodnutí, kterým se účastníkům řízení nařizuje, aby se pokusily spor vyřešit prostřednictvím mediace [...], je uvedeno jméno mediátora či mediátorů a skutečnost, že jsou autorizovaní, je v něm stanovena doba, po kterou bude mediátor plnit svoji funkci a která nesmí přesáhnout šest měsíců, a konečně je v něm zmíněno, že spor musí být vyřešen co nejdříve po uplynutí této doby.

3. Nejpozději na jednání uvedeném v bodě 2 účastníci řízení soud informují o výsledku mediace. Pokud nedospěli k dohodě, mohou po vzájemné domluvě požádat o novou lhůtu nebo navrhnout, aby se pokračovalo v řízení.

[...]

5. Pokud účastníci řízení společně požádají o nařízení mediace, procesní lhůty, které jim byly stanoveny, se staví ke dni, kdy podali tuto žádost.

Účastníci řízení nebo některý z nich případně mohou požádat o stanovení nových lhůt ke zjištění skutkového stavu věci na jednání podle bodu 2 nebo čl. 1735 bodu 5.“

9 – Předkládající soud uvedl, že v důsledku schválení ze strany soudu se schválený akt stává vykonatelným stejně jako soudní rozhodnutí.

23. Článek 1735 odst. 2 a 3 soudního řádu zní:

„2. Mediaci se může týkat celého sporu nebo jeho části.

3. Řízení před soudem v průběhu mediaci i nadále probíhá a soud může kdykoliv přijmout jakékoliv opatření, které považuje za nezbytné. Na žádost mediátora nebo některého z účastníků řízení může rovněž mediaci před uplynutím stanovené lhůty ukončit.“

24. V článku 1736 soudního řádu je uvedeno:

„[...]

Po skončení výkonu své funkce mediátor písemně informuje soud o tom, zda účastníci řízení dospěli k dohodě.

Pokud mediaci vedla k uzavření mediační dohody, byť jen v částečném rozsahu, účastníci řízení nebo některý z nich mohou podle článku 1043 [soudního řádu] požádat soud o její schválení.

Soud může schválení dohody odmítnout pouze tehdy, pokud odporuje veřejnému pořádku nebo pokud dohoda, k níž se dospělo na základě rodinné mediaci, odporuje zájmu nezletilých dětí.

Pokud mediaci nevedla k uzavření mediační dohody v plném rozsahu, v řízení se ke stanovenému datu pokračuje, čímž není dotčena možnost soudu – pokud to považuje za účelné a shodli se na tom všichni účastníci řízení – prodloužit výkon funkce mediátora na dobu, kterou stanoví.“

III. Původní řízení a předběžná otázka

25. Komory advokátů podaly dne 23. října 2017 u Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) návrh na prohlášení neplatnosti zákona ze dne 9. dubna 2017. Komory uplatnily na podporu tohoto návrhu dva důvody, přičemž jeden z nich vychází z porušení článků 10 a 11 Grondwet (Ústava), ve kterých jsou zakotveny zásady rovnosti a zákazu diskriminace, ve spojení s článkem 201 směrnice 2009/138.

26. Navrhovatelky tvrdí, že zákon ze dne 9. dubna 2017, který nepočítá s tím, že pojistník v rámci pojištění právní ochrany má možnost svobodně si vybrat advokáta v mediačním řízení, není v souladu s článkem 201 směrnice 2009/138. Namítají, že zejména z judikatury Soudního dvora týkající se pojmu „soudní[...] nebo správní řízení[...]“, který je uveden v tomto článku, lze vyvodit, že pojem „soudní řízení“ nelze vykládat restriktivně. Rovněž tvrdí, že za součást soudního řízení ve smyslu článku 201 směrnice 2009/138 lze z různých hledisek považovat dobrovolnou i soudní mediaci.

27. Předkládající soud připomněl, že podle napadeného zákona ze dne 9. dubna 2017 se možnost pojistníka v rámci pojištění právní ochrany svobodně si vybrat advokáta nebo jinou kvalifikovanou osobu, která byla dříve stanovena pro jakékoliv soudní nebo správní řízení, vztahuje na rozhodčí řízení, ale ne na mediační řízení. Toto rozhodnutí belgického zákonodárce je založeno na dvou důvodech. Zaprvé přítomnost poradce nemůže být mediaci nikterak nápomocna a zadruhé mediaci se na rozdíl od rozhodčího řízení nemusí nutně opírat o právní argumentaci.

28. Předkládající soud má za to, že z judikatury Soudního dvora¹⁰ vyplývá, že pojem „soudní řízení“ ve smyslu článku 201 směrnice 2009/138 musí být vykládán široce a že z bodu 19 rozsudku ve věci AK lze dovodit, že nelze odlišovat, a to ani v případě „soudního řízení“, přípravnou fázi a rozhodovací fázi takového řízení.

29. Na základě této judikatury ovšem nelze s jistotou určit, zda se toto právo vztahuje i na mediální řízení. Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že mediální řízení má rysy, které se podobají jak rysům smírného řešení sporu, tak rysům soudního řízení. Mediální řízení se liší od řízení soudního a podobá se smírnému řešení sporu v tom, že jeho cílem je vést strany sporu k uzavření mediální dohody. Mediální řízení je však podle předkládajícího soudu nutno od smírného řešení sporu odlišovat, jelikož zpravidla navazuje na smírnou dohodu, je upraveno v soudním řádu a dohodu uzavřenou na základě mediace vedené autorizovaným mediátorem může schválit příslušný soud, přičemž usnesení o schválení má účinky rozsudku.

30. Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) se na základě pochybností ohledně výkladu čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138, které vyvolaly všechny tyto okolnosti, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je nutno vykládat pojem ‚soudní řízení‘ uvedený v čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice [2009/138] v tom smyslu, že zahrnuje i mimosoudní a soudní mediální řízení upravená v člancích 1723/1 až 1737 [soudního řádu]?“

31. Písemná vyjádření předložily komory advokátů, belgická vláda a Evropská komise. Všechny zmíněné rovněž přednesly ústní vyjádření na jednání konaném dne 2. října 2019.

IV. Analýza

32. Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) v rámci předběžné otázky Soudní dvůr žádá, aby upřesnil, jaký je smysl a rozsah působnosti pojmu „soudní řízení“ uvedeného v čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138, a v podstatě se ho táže, zda musí být toto ustanovení vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby byla vnitrostátním právním předpisem vyloučena možnost pojistníka v rámci pojištění právní ochrany svobodně si vybrat advokáta nebo zástupce v případě soudní nebo mimosoudní mediace.

33. Zásada, že pojištěný, který si sjednal pojištění právní ochrany, má možnost svobodného výběru advokáta nebo jiné osoby oprávněné k obhajování jeho zájmů „při jakémkoli soudním nebo správním řízení“, uvedená v čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138, není žádnou novinkou.

34. Obdobným způsobem byla vyjádřena v čl. 4 odst. 1 písm. a) směrnice 87/344, jež byla zrušena směrnicí 2009/138, na jejímž základě byly přepracovány různé směrnice v oblasti pojištění, včetně té prvně uvedené¹¹. Bude tudíž třeba vycházet z výkladu, který Soudní dvůr provedl ve vztahu k tomuto článku.

35. V této souvislosti tedy dopodrobna vyložím závěry, které lze dovodit z judikatury Soudního dvora, a následně se zaměřím na důsledky, které z této analýzy podle mého názoru plynou pro výklad pojmu „soudní řízení“ a pro mediaci.

10 – Předkládající soud cituje odůvodnění rozsudků ze dne 10. září 2009 Eschig (C-199/08, dále jen „rozsudek ve věci Eschig“, EU:C:2009:538, body 38 až 58), a ze dne 7. dubna 2016, AK (C-5/15, dále jen „rozsudek ve věci AK“, EU:C:2016:218, body 16 až 23). Odkazuje i na rozsudky ze dne 7. listopadu 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717, body 24 a 25), jakož i ze dne 7. dubna 2016, Massar (C-460/14, dále jen „rozsudek ve věci Massar“, EU:C:2016:216, body 18 až 25).

11 – Viz bod 1 odůvodnění směrnice 2009/138.

36. Domnívám se však, že kvůli diskuzi, která proběhla na jednání ohledně vzájemného vztahu mezi ustanoveními použitelnými v oblasti pojištění právní ochrany, bude vhodné předtím stručně popsat jejich uspořádání, které jasněji plyne ze směrnice 2009/138.

A. Popis ustanovení použitelných v oblasti pojištění právní ochrany

37. Ustanovení použitelná v oblasti pojištění právní ochrany jsou v rámci směrnice 2009/138 obsažena ve zvláštním oddílu, který zahrnuje články 198 až 205.

38. V tomto oddílu jsou uvedeny tři články, které Soudní dvůr využije v rámci svojí analýzy, a to články 198, 200 a 201 směrnice 2009/138, které v podstatě odpovídají článkům 2 až 4 směrnice 87/344¹².

39. Unijní normotvůrce k těmto ustanovením doplnil nadpisy a upřesnil tak jejich předmět a poukázal na jejich samostatnost¹³. Článek 198 směrnice 2009/138 definuje pojištění právní ochrany a jeho oblast působnosti, zatímco článek 200 této směrnice se týká vyřizování nároků pojišťovny a článek 201 též směrnice stanoví, v jakých případech má pojištěný možnost svobodného výběru advokáta.

40. Smysl ustanovení článku 198 směrnice 2009/138, který se týká *povinnosti pojišťovny „nést [...] výlohy spojené s právním řízením a poskytovat další služby přímo spojené s tímto pojištěním, zejména pokud jde o[...] obhajování nebo zastupování pojištěného v občanském, trestním, správním nebo jiném řízení nebo v souvislosti s jakýmikoli nároky vznesenými na jeho osobu“*¹⁴, je tudíž třeba odlišovat od smyslu ustanovení článku 200 této směrnice, který vymezuje *tři způsoby vyřizování nároků osob majících pojištění právní ochrany*, přičemž jeden z nich je uveden v odstavci 4 a spočívá v tom, že je smluvně stanoveno, že „pojištěná osoba [má] právo si od okamžiku, kdy mu [kdy jí] vzniká podle smlouvy nárok na pojistné plnění, zvolit advokáta podle vlastní volby nebo, pokud to vnitrostátní právo připouští, jinou náležitě kvalifikovanou osobu“¹⁵.

41. Od ostatních ustanovení oddílu týkajícího se pojištění právní ochrany je nutno odlišovat i přesně vymezený předmět čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138, který vymezuje práva pojištěných nebo „specifické záruky ve prospěch pojištěných“¹⁶, pokud jde o svobodný výběr advokáta nebo zástupce.

42. Podle mého názoru tedy není pochyb o tom, že čl. 198 odst. 1 směrnice 2009/138 v důsledku pouze stanoví povinnost nést výlohy plynoucí z možnosti svobodného výběru advokáta, která je stanovena v čl. 201 odst. 1 písm. a) této směrnice, a to v rámci plnění, která poskytuje pojistitel¹⁷ v mezích stanovených v odstavci 2 tohoto článku. Cílem tohoto článku není určit podmínky, za kterých si pojištěný může vybrat advokáta nebo zástupce.

12 – Viz srovnávací tabulku uvedenou v příloze VII směrnice 2009/138.

13 – V tomto ohledu viz závěr Soudního dvora v rozsudku ve věci Eschig (bod 46 týkající se článků 3 až 5 směrnice 87/344, nyní články 199 až 2002 směrnice 2009/138, a bod 49 týkající se čl. 3 odst. 2 směrnice 87/344, nyní článek 200 směrnice 2009/138).

14 – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska. K analýze ustanovení článku 2 směrnice 87/344, ze kterého vzešel článek 198 směrnice 2009/138, viz Cerveau, B., a Margeat, H., „Commentaire de la directive du Conseil des communautés européennes portant coordination des dispositions législatives réglementaires et administratives concernant l'assurance[-]protection juridique“, *Gazette du Palais*, Lextenso Éditions, Issy-les-Moulineaux, 12. září 1987, s. 580 až 586, zejména s. 582, podle kterého „znění [tohoto článku] otevírá pojištění právní ochrany široké pole působnosti“ a výraz „další služby“ „zahrnuje jak fázi poradenství v době vzniku sporu, tak fázi smírného a následně soudního řešení sporu“. Co se týče povinnosti pojistitele poskytovat dvojí plnění, viz Bruyr, B., a Dambly, P., „Médiation et assurances“, *Revue générale des assurances et des responsabilités*, Larcier, Brusel, 2014, sv. 7, bod 15.

15 – K propojenosti tohoto způsobu vyřizování nároků a práv pojištěného v souvislosti se svobodným výběrem advokáta viz rozsudek ve věci Eschig (bod 50).

16 – Viz rozsudek ve věci Eschig (bod 40 a také bod 44). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

17 – V tomtéž smyslu viz Bruyr, B., a Dambly, P., *op. cit.*, bod 16.

43. Z odlišného předmětu čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138 stejně tak nelze dovozovat, že je v něm zakotvena pouze zásada svobodného výběru advokáta bez zjevně stanovené povinnosti pojistitele nést výlohy. Právě tato platební povinnost stanovená v čl. 198 odst. 1 této směrnice zdůvodňuje opatření přijaté unijním normotvůrcem v souvislosti s podmínkami výběru advokáta nebo zástupce ze strany pojistníka v rámci pojištění právní ochrany.

44. Kromě toho lze poznamenat, že když Soudní dvůr objasňoval rozsah práv přiznaných pojištěnému v článku 4 směrnice 87/344, nyní v článku 201 směrnice 2009/138, nepovažoval za nutné provést výklad ustanovení článku 2 směrnice 87/344, nyní článku 198 směrnice 2009/138¹⁸.

45. Upřesnil jsem, jaký je vzájemný vztah mezi čl. 198 odst. 1 písm. b) a čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138, nyní moje analýza bude pokračovat tím, že se v judikatuře Soudního dvora pokusím nalézt poznatky relevantní pro posouzení podmínek, za kterých může pojištěný využít možnosti svobodného výběru advokáta.

B. Závěry plynoucí z judikatury Soudního dvora týkající se možnosti pojištěného svobodně si vybrat advokáta

46. Soudní dvůr se vyjádřil k rozsahu práv pojištěného vyplývajících z čl. 4 odst. 1 písm. a) směrnice 87/344, nyní čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138, v případech, v nichž chtěl pojištěný svá práva uplatnit buď v soudních řízeních, nebo před správními orgány. Pro výklad čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138¹⁹ tato judikatura poslouží jako výchozí bod.

1. Uplatňuje-li pojištěný svá práva v rámci soudních řízení v úzkém slova smyslu

47. V rozsudku ve věci Eschig²⁰ Soudní dvůr vymezil tři zásady, jež jsou základem judikatury v oblasti pojištění právní ochrany, kterou nyní upravuje směrnice 2009/138.

48. Zaprvé cílem směrnice 87/344, a zejména jejího článku 4 je široká ochrana zájmů pojištěných²¹. Zadruhé odstavec 1 tohoto článku má obecný dosah a je závazný²². Zatřetí směrnice 87/344 neusiluje o úplnou harmonizaci pravidel použitelných na smlouvy o pojištění právní ochrany na úrovni členských států, takže za současného stavu unijního práva mají členské státy nadále možnost určit režim použitelný na uvedené smlouvy, ovšem za podmínky, že budou při výkonu svých pravomocí v této oblasti dodržovat unijní právo a zejména článek 4 směrnice 87/344²³.

49. Soudní dvůr dále zdůraznil, že právo pojištěného vybrat si „zástupce“ je „omezen[o] na soudní a správní řízení“²⁴ a že se jedná o „minimální úroveň svobody, která musí být pojištěné osobě přiznána, bez ohledu na to, jaké řešení stanovené v čl. 3 odst. 2 [...] směrnice [87/344] pojišťovna přijme“²⁵. Soudní dvůr uvedl, že „[ř]ešení stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. c) směrnice 87/344 [...]“

18 – Viz bod 49 tohoto stanoviska.

19 – Viz bod 34 tohoto stanoviska.

20 – Soudnímu dvoru byla položena otázka, zda pojistitel může omezit možnost pojistníka v rámci pojištění právní ochrany svobodně si vybrat právního zástupce v případě hromadné škody nebo události, v jejichž důsledku bylo souběžně poškozeno několik osob, v daném případě finančních investorů. Pojištěný chtěl být v této věci zastupován advokáty, které si vybral pro několik řízení, a to i ve věci úpadku investičních společností, v trestním řízení vedeném proti orgánům těchto společností, jakož i v řízení vedeném proti státu na základě zanedbání dohledu nad finančním trhem.

21 – Viz rozsudek ve věci Eschig (bod 45). Tato zásada byla připomenuta v rozsudku ze dne 7. listopadu 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717, bod 24).

22 – Viz rozsudek ve věci Eschig (bod 47) a rozsudek ze dne 26. května 2011, Stark (C-293/10, EU:C:2011:355, bod 29), jakož i shrnutí v bodě 25 rozsudku ze dne 7. listopadu 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717).

23 – Viz rozsudek ve věci Eschig (body 65 a 66), jakož i rozsudek ze dne 26. května 2011, Stark (C-293/10, EU:C:2011:355, bod 31).

24 – Viz rozsudek ve věci Eschig [bod 58; v tomtéž smyslu viz bod 47, ve kterém je uveden výraz „soudní a správní řízení“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska.)].

25 – Viz rozsudek ve věci Eschig (bod 48).

pojištěným osobám dává širší práva než čl. 4 odst. 1 písm. a) této směrnice. Posledně uvedené ustanovení totiž přiznává *právo na svobodný výběr právního zástupce pouze v případě, že bylo zahájeno soudní nebo správní řízení*. Naproti tomu podle řešení stanoveného v čl. 3 odst. 2 písm. c) uvedené směrnice má pojištěný právo vybrat si právního zástupce od okamžiku, kdy mu vzniká právo vyžadovat od pojistitele činnost na základě pojistné smlouvy, *tedy i před zahájením jakéhokoli soudního nebo správního řízení*²⁶.

50. Ve dvou následujících rozsudcích ze dne 26. května 2011, Stark²⁷, a ze dne 7. listopadu 2013, Sneller²⁸, Soudní dvůr připomněl zásady vymezené v rozsudku ve věci Eschig a v prvně zmíněném rozsudku z nich dovedl, že se vůči pojištěnému lze dovolávat zeměpisných mezí jeho možnosti výběru advokáta, není-li tento svobodný výběr zbaven své podstaty²⁹, a v rozsudku uvedeném na druhém místě na jejich základě rozhodl, že tento svobodný výběr nelze omezit pouze na situace, kdy pojistitel rozhodne, že je třeba obrátit se na externího poradce působícího mimo pojišťovnu³⁰.

51. V těchto prvních třech rozsudcích se tedy Soudní dvůr vyjádřil k rozsahu práv pojištěného v rámci soudních řízení v úzkém slova smyslu, aniž provedl výklad pojmů „soudní řízení“ nebo „správní řízení“³¹.

52. Pojem „správní řízení“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. a) směrnice 87/344, nyní čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138, Soudní dvůr vyložil ve dvou následujících rozsudcích ze dne 7. dubna 2016 ve věcech Massar a AK.

2. Uplatňuje-li pojištěný svá práva před správním orgánem

53. Ve věci, v níž byl vydán rozsudek Massar, bylo cílem žádosti předkládajícího soudu zjistit, zda se zásada svobodného výběru advokáta nebo zástupce uplatní i tehdy, pokud chce být pojistník v rámci pojištění právní ochrany obhajován v řízení, ve kterém nezávislý veřejný orgán posuzuje žádost o povolení k propuštění tohoto pojistníka, kterou podal jeho zaměstnavatel, přičemž toto řízení není řízením soudním³².

54. Ve věci, v níž byl vydán rozsudek AK, vyvstala stejná otázka v případě pojistníka v rámci pojištění právní ochrany, který chtěl podat stížnost na středisko zákonem pověřené k dohledu nad zvláštními léčebnými výdaji, a to poté, co toto středisko odmítlo jeho žádost o povolení poskytnutí péče. Ani v tomto druhém případě se nejednalo o soudní řízení.

55. Již na tomto místě je ovšem třeba poukázat na významný rozdíl mezi těmito dvěma věcmi. Zatímco proti správnímu rozhodnutí dotčenému ve věci, v níž byl vydán rozsudek AK, bylo možno podat žalobu u správního soudu příslušného v oblasti sociálního zabezpečení a veřejné služby³³, v řízení ve věci, v níž byl vydán rozsudek Massar, se o takovou situaci nejednalo. Správní rozhodnutí nebylo možno napadnout ani žalobou, ani stížností. Bylo proti němu možné podat pouze žalobu na náhradu škody u občanského soudu³⁴.

26 – Viz rozsudek ve věci Eschig (bod 50). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

27 – C-293/10, EU:C:2011:355.

28 – C-442/12, EU:C:2013:717.

29 – Viz rozsudek ze dne 26. května 2011, Stark (C-293/10, EU:C:2011:355, bod 36).

30 – Viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717, bod 23).

31 – Lze podotknout, že v rozsudku ze dne 26. května 2011, Stark (C-293/10, EU:C:2011:355), Soudní dvůr rozhodoval v souvislosti s rakouským právním předpisem připomenutým v bodě 11 tohoto rozsudku, který stanoví právo pojištěného na svobodný výběr advokáta k „[jeho] zastupování před soudy nebo správními orgány“.

32 – Soudní dvůr v rozsudcích ve věcech Massar (bod 20) a AK (bod 18) uvedl, že výraz „soudní řízení“ zahrnuje řízení, „která probíhají u soudu ve vlastním slova smyslu“.

33 – Viz rozsudek ve věci AK (bod 13).

34 – Viz rozsudek ve věci Massar (bod 14).

56. Soudní dvůr rozhodl, že čl. 4 odst. 1 písm. a) směrnice 87/344 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „správní řízení“ uvedený v tomto ustanovení zahrnuje, pokud jde o rozsudek ve věci Massar, „řízení, v rámci něhož veřejný orgán povolí zaměstnavateli, aby propustil zaměstnance, který je osobou pojištěnou na krytí výloh právní ochrany“³⁵, a pokud jde o rozsudek ve věci AK, „fázi stížnosti u veřejného orgánu, v průběhu níž tento orgán vydá rozhodnutí, proti kterému lze podat opravné prostředky k soudu“³⁶.

57. Právě s ohledem na tato rozhodnutí, a zejména na jejich odůvodnění se Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) ve věci v původním řízení domnívá, že by pojem „soudní řízení“ mohl být vykládán v tom smyslu, že mediace spadá do oblasti působnosti čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138.

58. Nicméně vzhledem k tomu, že výklad pojmu „soudní řízení“ je nutno provést způsobem obvyklým u Soudního dvora, domnívám se, že analýza smyslu rozsudků ve věcech Massar a AK pouze doplňuje aspekty, k nimž Soudní dvůr při výkladu ustanovení unijního práva obvykle přihlíží.

C. Pojem „soudní řízení“ ve smyslu čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138

59. Podle ustálené judikatury Soudního dvora je třeba pro účely výkladu ustanovení unijního práva vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí³⁷.

60. V projednávaném případě je podle mého názoru třeba vyvodit určité souvislosti z rozsudků ve věcech Massar a AK.

1. Znění čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138

61. Je třeba připomenout, že Soudní dvůr v souvislosti se zněním čl. 4 odst. 1 písm. a) směrnice 87/344 rozhodl, že z něj „vyplývá, že pojem ‚správní řízení‘ je třeba vykládat jako protiklad pojmu ‚soudní řízení‘“³⁸. Tento závěr je třeba vztáhnout i na čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138, který je v tomto směru formulován stejně.

62. Jediný rozdíl ve formulaci francouzského znění³⁹, pokud jde o tyto pojmy „procédure“ (řízení), který se týká determinujícího výrazu [„*toute* procédure“ (jakékoliv řízení) bylo nahrazeno „*une* procédure“ (jakékoliv řízení)], totiž podle mého názoru sám o sobě nemá žádný význam⁴⁰. Soudní dvůr kromě toho použil výraz „*dans le cadre*“ d’une procédure judiciaire ou administrative („v rámci soudního nebo správního řízení“) nebo de *toute* procédure judiciaire ou administrative („při jakémkoli soudním nebo správním řízení“) s odkazem na jedenáctý bod odůvodnění směrnice 87/344⁴¹.

63. Výraz „soudní[...] nebo správní řízení[...]“ je uveden pouze v čl. 201 odst. 1 písm. a) této směrnice, který se týká výběru advokáta ze strany pojištěného. Článek 198 směrnice 2009/138, který má totožné znění jako článek 2 směrnice 87/344 a v němž je uveden výraz „právní řízení“, je formulován odlišně.

35 – Viz rozsudek ve věci Massar (bod 28).

36 – Viz rozsudek ve věci AK (bod 26).

37 – Viz rozsudky ve věcech Massar (bod 22 a citovaná judikatura) a AK (bod 20 a citovaná judikatura).

38 – Rozsudky ve věcech Massar (bod 19) a AK (bod 17).

39 – Německé a anglické znění se nezměnilo; jsou v nich použity výrazy „in einem“, případně „in any“. Na podporu restriktivního výkladu čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138 se kromě toho nelze dovolávat pouze vývoje francouzského znění. Obdobně viz rozsudek ve věci Eschig (bod 53).

40 – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska. V obdobné situaci viz například rozsudek ze dne 3. října 2019, Glawischnig-Piesczek (C-18/18, EU:C:2019:821, bod 30).

41 – Viz rozsudek ve věci Eschig (bod 52 a citovaná judikatura), jakož i rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717, bod 22 a citovaná judikatura). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

64. Ačkoliv je totiž v posledně zmíněném ustanovení uvedeno, že pojistitel má povinnost nést „výlohy spojené s právním řízením“, toto řízení je vymezeno velmi široce, jak to vyplývá z následující formulace: „zejména s ohledem na [...] obhajování nebo zastupování pojištěného v občanském, trestním, správním [řízení]“, přičemž následně je uvedeno „nebo jiném řízení“⁴².

65. Rozdíl ve formulaci těchto dvou ustanovení je patrný i v jejich různých jazykových zněních. Například v anglickém znění článku 198 směrnice 2009/138 jsou použity výrazy „legal proceedings“ a „defending or representing the insured person in civil, criminal, administrative or other proceedings“, zatímco v čl. 201 odst. 1 písm. a) této směrnice je uveden následující překlad: „in any inquiry or proceedings“.

66. Stejně tak v němčině jsou v článku 198 směrnice 2009/138 použity výrazy „die Kosten des Gerichtsverfahrens“ a „den Versicherten in einem Zivil-, Straf-, Verwaltungs- oder anderen Verfahren“ a v čl. 201 odst. 1 písm. a) této směrnice výraz „in einem Gerichts- oder Verwaltungsverfahren“.

67. Z dokumentů týkajících se příprav návrhu směrnice 87/344, do kterých jsem mohl nahlédnout, dovozují, že unijní normotvůrce neměl v úmyslu formulovat předmětná znění nejednotně. Návrh směrnice Rady o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se pojištění právní ochrany⁴³, ani ostatní přípravné akty⁴⁴ totiž v tomto ohledu neobsahují žádné vysvětlení. V souvislosti s historií vzniku článku 4 směrnice 87/344 lze konstatovat pouze to, že v důvodové zprávě Komise je v zásadě vysvětleno, že „ve smlouvách o pojištění právní ochrany je stanovena povinnost pojistitele nést výlohy spojené se službami advokáta, který je pověřen obhajováním zájmů pojištěné osoby. Podle všeho není optimální, aby se jednalo o obvyklého advokáta pojišťovny, a to zejména v případě kompozitní pojišťovny. Tím by se dotčený advokát dostal do složité situace. Směrnice proto stanoví, že pojištěný musí mít možnost vybrat si poradce sám“. Dále je třeba uvést, že Hospodářský a sociální výbor požádal, aby „bylo výslovně stanoveno, za jakých podmínek lze využít služeb advokáta“, ale nenavrhl žádnou redakční změnu, která by upřesňovala druh řízení⁴⁵.

68. Pouze ve zprávě *ad hoc* skupiny poradců Výboru stálých zástupců ze dne 26. května 1987 k pozměněnému návrhu směrnice Rady o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se pojištění právní ochrany⁴⁶ je vysvětleno, že „minimální míra možnosti svobodně si vybrat advokáta je vymezena odkazem na soudní a správní řízení“, přičemž zde není nikterak vysvětleno, proč bylo rozhodnuto formulovat článek 2 směrnice 87/344 jinak, ani zde není nikterak upřesněn význam výrazů „zejména“ a „nebo jiném“ použitých v posledně uvedeném ustanovení.

69. Tyto legislativní historické souvislosti podle mého názoru potvrzují, že pojem „soudní řízení“ je třeba chápat široce, jak to již Soudní dvůr rozhodl v rozsudcích ve věcech Massar a AK v souvislosti s pojmem „správní řízení“. Soudní dvůr konstatoval, že tento pojem se nemůže omezit pouze na soudní řízení ve správní oblasti, a sice na řízení, která probíhají u soudu ve vlastním slova smyslu⁴⁷, a že znění čl. 4 odst. 1 směrnice 87/344 nikterak nerozlišuje mezi přípravnou fází a rozhodovací fází soudního nebo správního řízení⁴⁸.

42 – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska. Viz také bod 42 tohoto stanoviska. Kromě toho viz Bruyr, B., a Dambly, P., *op. cit.*, bod 16, a jejich výklad povinnosti nést výlohy mediace.

43 – Návrh Komise ze dne 18. července 1979 [COM(79) 396 final].

44 – K podrobným historickým souvislostem viz Cerveau, B., a Margeat, H., *op. cit.*, s. 581, a k odkazu na tyto historické souvislosti viz rozsudek ve věci Eschig (body 57 a 58).

45 – Ve stanovisku k návrhu směrnice Rady o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se pojištění právní ochrany (Úř. věst. 1980, C 348, s. 22) Hospodářský a sociální výbor navrhl, aby byla část textu „kdykoliv je třeba obrátit se na advokáta“ nahrazena slovy „pokud je třeba obrátit se na advokáta“.

46 – Dokument č. 6767/87 SURE 20.

47 – Viz rozsudky ve věcech Massar (bod 20) a AK (bod 18).

48 – Viz rozsudky ve věcech Massar (bod 21) a AK (bod 19).

70. Nyní tedy rozeberu smysl těchto rozsudků, který je pro výklad čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138 rozhodující, jak zdůraznil předkládající soud.

2. Smysl rozsudků *Massar a AK*

71. Budeme-li se držet znění odůvodnění těchto rozsudků, je nutno z nich dovodit, že pojem „soudní řízení“ ve smyslu čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138 je samostatný pojem, který zahrnuje i fázi předcházející řízení před soudem v úzkém slova smyslu, které může být jejím pokračováním.

72. Domnívám se, že z tohoto závěru by bylo možno bez dalšího dovodit, že mediace pod tento pojem spadá⁴⁹ coby způsob řešení sporů.

73. V této souvislosti nesouhlasím s názorem, že dosah rozsudků ve věcech *Massar a AK* je nutno omezit na specifické okolnosti, za kterých byly vydány, což by vedlo k uplatnění organického kritéria vycházejícího z pravomoci správních orgánů přijímat rozhodnutí dotýkající se práv pojistníka v rámci pojištění právní ochrany. Pod pojem „soudní řízení“ by tedy spadala pouze řízení, na jejichž základě soud s konečnou platností rozhoduje o právním postavení dotčené osoby.

74. Zaprvé uvádím, že pokud by byl připuštěn takový závěr, z oblasti působnosti čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138 by byla vyloučena mediace ve správních věcech⁵⁰, což by podle mého názoru odporovalo výkladu, který Soudní dvůr provedl ve věcech *Massar a AK*.

75. Zadruhé chci poznamenat, že Soudní dvůr svůj výklad neomezil na základě použití organického kritéria, jelikož potvrdil, že zájmům pojištěných je nutno poskytovat širokou ochranu⁵¹ a že tuto zásadu uplatnil v konkrétních případech, které je třeba od sebe odlišovat.

76. Jak totiž Soudní dvůr uvedl v rozsudku ve věci *AK*, „řízení[...] představuje *nezbytný* předpoklad pro podání žaloby u správního soudu“⁵², přičemž neupřesnil, zda tato žaloba musí být podána, či nikoliv; v rozsudku ve věci *Massar* naproti tomu proti dotčenému správnímu rozhodnutí žádný opravný prostředek nebylo možno podat. Nanejvýš mohlo sloužit jako základ pro řízení o žalobě na náhradu škody vedeného u *občanského soudu*⁵³.

77. Soudní dvůr se kromě toho v tomto rozsudku vyjádřil ke správnímu řízení o povolení propuštění požadovaného zaměstnavatelem⁵⁴, v jehož rámci dotčený zaměstnanec nepodá žádnou stížnost. Je pouze vyslechnut⁵⁵ a nemůže podat žádný opravný prostředek. Tímto se věc *Massar* od věci, v níž byl vydán rozsudek *AK*, značně odlišuje.

49 – Podle mého názoru by se o stejnou situaci mohlo jednat i v případě „důkazního řízení“. Viz rozsudek ze dne 4. května 2017, *HanseYachts* (C-29/16, EU:C:2017:343, bod 35).

50 – Viz *Bruyr, B., a Dambly, P., op. cit.*, bod 1, písm. b), bod i). Je třeba podotknout, že poznámky pod čarou 12, 14 a 22 odkazují na zrušená ustanovení.

51 – Rozsudky ve věcech *Massar* (bod 23) a *AK* (bod 21).

52 – Bod 23 tohoto rozsudku. Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

53 – Bod 24 tohoto rozsudku. Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

54 – Viz rozsudek ve věci *Massar* (body 2 a 13).

55 – Pokud je mi známo, v rámci relevantního řízení upraveného nařízením o propouštění se může zaměstnanec proti žádosti zaměstnavatele bránit u příslušného veřejného orgánu. Ten následně může zaměstnavateli a zaměstnanci umožnit, aby ještě jednou přednesli své stanovisko. Viz rovněž *Holthirichs, B., „Free choice of a lawyer: the ECJ judgments of 7 April 2016 and the concept of ‚administrative proceedings‘“*, *European Journal of Commercial Contract Law*, Paris Legal Publishers, Zutphen, sv. 8, č. 2, 2016, s. 21 až 27, zejména s. 22.

78. Na základě tohoto srovnávacího posouzení rozsudků ve věcech Massar a AK lze podle mého názoru vymezit základní kritéria uplatňovaná Soudním dvorem. Zajisté mezi ně patří nutnost ochrany zájmů pojištěného, jehož práva jsou dotčena⁵⁶, a to – podle znění těchto rozsudků – buď ve „fázi“⁵⁷, nebo v „řízení“⁵⁸, které mohou mít vazbu na následnou *soudní fázi* (v úzkém slova smyslu).

79. Na podmínku související s tím, že musí dojít k poskytnutí pomoci od advokáta nebo že musí proběhnout předběžná fáze, poukázáno není.

80. Jinými slovy, Soudní dvůr rozhodl v tomtéž smyslu za okolností, jejichž společným jmenovatelem byla snaha pojistníka v rámci pojištění právní ochrany o to, aby bylo v jeho prospěch vydáno správní rozhodnutí před tím, než soud rozhodne o případném opravném prostředku, který se neomezoval na přezkum opodstatněnosti správního rozhodnutí.

81. Z toho dovozují, že výraz „řízení“ se již nevztahuje pouze na fázi řízení o opravném prostředku „u soudu ve vlastním slova smyslu“⁵⁹, tedy na fázi soudního řízení v úzkém slova smyslu, které probíhá nebo bylo právě zahájeno, nýbrž i na fázi, která mu předchází, jinými slovy fázi mimosoudní⁶⁰.

82. Na základě takového výkladu jsou uvedeny do souladu jednotlivé jazykové verze výrazu „procédure judiciaire ou administrative“ (soudní nebo správní řízení) se všeobecným významem slova „inquiry“, které je uvedeno v anglickém znění článku 4 směrnice 87/344 a článku 201 směrnice 2009/138⁶¹.

83. Zbývá ověřit, zda je tento výklad v souladu s cíli, které sledují ustanovení směrnice 2009/138 týkající se pojištění právní ochrany.

3. Cíle, které sledují ustanovení o pojištění právní ochrany

84. Otázka, na kterou je třeba odpovědět, spočívá v tom, do jaké míry cíle stanovené ve zvláštním oddílu směrnice 2009/138, který se týká pojištění právní ochrany, odůvodňují, aby byl pojem „soudní řízení“ vykládán v tomtéž smyslu, v jakém Soudní dvůr vyložil pojem „správní řízení“ v rozsudcích ve věcech Massar a AK.

85. Je třeba připomenout, že Soudní dvůr již opakovaně potvrdil, že čl. 4 odst. 1 písm. a) směrnice 87/344, pokud jde o svobodný výběr advokáta nebo zástupce, nelze s ohledem na cíl, který tato směrnice sleduje⁶², vykládat restriktivně, a připomněl, že toto ustanovení má obecný dosah a je závazné⁶³.

86. Jak dokládají okolnosti, které nastaly ve věcech, v nichž byly vydány rozsudky Massar a AK, a které odůvodnily, že výraz „řízení“ nelze na základě těchto zásad vykládat restriktivně, a sice jako probíhající řízení, nýbrž je třeba jím rozumět jakoukoliv fázi předcházející rozhodovací fázi, možnost svobodného výběru advokáta nebo zástupce musí být podle mého názoru pojistníkovi v rámci pojištění právní ochrany zaručena ve všech situacích, v nichž jde o řešení otázek týkajících se zájmů pojištěných osob bez účasti státního soudnictví.

56 – Rozsudky ve věcech Massar (bod 25) a AK (bod 22).

57 – Výraz „správní fáze“ je použit v bodě 22 rozsudku ve věci AK.

58 – Rozsudek ve věci Massar (bod 25).

59 – Rozsudky ve věcech Massar (bod 20) a AK (bod 18).

60 – V tomto smyslu viz rozsudky ve věcech Massar (bod 25) a AK (bod 23).

61 – K metodě výkladu, k níž Soudní dvůr přistupuje v případech odlišnosti mezi verzemi v jednotlivých úředních jazycích, viz rozsudek ve věci Eschig (bod 54). Ke sladování jazykových verzí viz Holthinrichs, B., *op. cit.*, s. 25, jakož i poznámky pod čarou 11 a 16 týkající se německého a nizozemského znění. Posledně uvedené znění podle mých zjištění odpovídá španělskému, dánskému a italskému znění.

62 – Viz rozsudky ve věcech Massar (bod 23 a citovaná judikatura) a AK (bod 21 a citovaná judikatura).

63 – Viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717, bod 25 a citovaná judikatura). Cerveau, B., a Margeat, H., *op. cit.* (s. 584), před vyhlášením těchto rozhodnutí Soudního dvora poukázali na to, že „je nutno tento požadavek svobodného výběru považovat za jednu ze základních zásad směrnice [87/344]. Počítal s ní ostatně již první návrh směrnice z roku 1979.“

87. Na konkrétním způsobu nezáleží, jelikož se jedná o fázi, jež může vést k přijetí soudního aktu, tedy aktu, kterým se určují práva jednotlivce a který zakládá překážku věci rozsouzené, nebo aktu závazného, či dokonce aktu vykonatelného.

88. A právě kvůli důsledkům této předběžné fáze, v jejímž rámci jsou – jak to zdůraznily komory advokátů – pojištěné osobě předestřeny různorodé procesní možnosti, které má v případě zásahu do svých práv, a zhodnocení jejích šancí na úspěch z právního i faktického hlediska, přitom svobodný výběr advokáta odpovídá snaze o poskytování široké ochrany zájmům pojištěného⁶⁴.

89. Bez ohledu na to, zda se tato předběžná fáze týká vztahů mezi fyzickými osobami nebo vztahů, ve kterých správní orgány vykonávají své pravomoci a vyjadřují je v rozhodnutí, je nutno ji charakterizovat tak, že za účelem ochrany práv pojištěného je využito postupu, jehož cílem je zaprvé vyhnout se soudnímu řízení v úzkém slova smyslu, ale který případně zadruhé bude užitečný při jeho zahájení, které může mít kromě podoby stížnosti i podobu zaslání výzvy k plnění nebo v obecné rovině jakéhokoliv aktu, který může přerušit běh promlčecí lhůty.

90. Je-li tedy oblast působnosti čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138 vymezena v souladu s cílem, který tato směrnice sleduje, jaké důsledky je z toho třeba dovodit v souvislosti s mediací?

D. Mediace a pojem „soudní řízení“

91. Nejobtížnější otázka, kterou je třeba vyřešit, se týká mediace, která je zahájena mimo rámec jakéhokoliv již zahájeného soudního řízení.

92. Pokud je již věc předložena soudu, mediace je podle mého názoru pouze určitou fází probíhajícího soudního řízení. Pokud by tedy pojistníkovi v rámci pojištění právní ochrany nebyla nadále poskytována pomoc advokáta, kterého si původně vybral, odporovalo by to cílům ustanovení směrnice 2009/138 týkajícím se pojištění právní ochrany.

93. Domnívám se, že i ve všech ostatních případech mediace spadá pod pojem „soudní řízení“ ve smyslu čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138⁶⁵, pokud jde o svobodný výběr advokáta nebo jiného zástupce, a to ze šesti hlavních důvodů.

94. Zaprvé mediace, kterou je podle všeho vhodné definovat s odkazem na čl. 3 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech⁶⁶, která se vztahuje na přeshraniční spory⁶⁷, je fáze, ve které strany sporu usilují o jeho smírné řešení⁶⁸.

95. Dotyčné strany chtějí na základě mediačního řízení dosáhnout řešení odpovídajícího jejich zájmům⁶⁹, a to obdobně jako strany, které podávají stížnost u osoby nebo služby, aby jim bylo vyhověno. Domnívám se, že mediace je pouze jiným prostředkem dosažení téhož.

64 – V tomtéž smyslu viz Bruyr, B., a Dambly, P., *op. cit.*, bod 19.

65 – Pro připomenutí uvádím, že tato otázka nevyvstává v souvislosti s čl. 198 odst. 1 této směrnice, který se uplatní na povinnost nést výlohy. Na základě doplnění výrazu „nebo jiném“ lze nést výlohy ve značném rozsahu. Viz body 42 a 64 tohoto stanoviska.

66 – Úř. věst. 2008, L 136, s. 3. V článku 3 písm. a) je uvedeno, že mediací se rozumí „formální řízení, jakkoli nazvané nebo uváděné, ve kterém dvě nebo více stran sporu samy dobrovolně usilují o dosažení dohody o vyřešení sporu za pomoci mediátora. Toto řízení mohou zahájit strany sporu nebo může být navrženo či nařízeno soudem nebo stanoveno právem členského státu. Řízení zahrnuje mediaci vedenou soudcem, který není příslušný pro žádné soudní řízení týkající se dotčeného sporu. Tento pojem nezahrnuje pokusy příslušného soudu nebo soudce urovnat spor v průběhu soudního řízení týkajícího se dotčeného sporu“.

67 – Pro připomenutí oblasti působnosti této směrnice a možnosti členských států uplatňovat tuto směrnici na vnitrostátní mediační řízení viz rozsudek ze dne 14. června 2017, Menini a Rampanelli (C-75/16, EU:C:2017:457, body 31 a 33).

68 – K rozdílu, kterými se odlišuje od mimosoudního urovnání sporu, viz rozsudek ze dne 18. března 2010, Alassini a další (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, body 34 až 36).

69 – Srov. rozsudek ze dne 14. června 2017, Menini a Rampanelli (C-75/16, EU:C:2017:457, bod 50).

96. Podle některých vnitrostátních právních předpisů kromě toho může být fáze mediace povinná⁷⁰ stejně jako fáze stížnosti u správního orgánu, kterou v některých případech stanoví vnitrostátní právo. Nelze tedy tvrdit, že mediace závisí pouze na vůli stran sporu⁷¹.

97. Zadruhé role advokáta je v mediálním řízení stejně tak jako v řízení o stížnosti obdobná. Spočívá v tom, že advokát poskytuje pojištěnému veškeré užitečné informace, které mu umožňují vyhodnotit smysl jednotlivých kroků učiněných ve fázi před zahájením řízení u soudu, a napomáhá pojištěnému v úspěšném absolvování těchto kroků, aniž je ohrožena možnost zahájit v případě nutnosti, pokud nebylo možno nalézt trvalou shodu, soudní řízení v úzkém slova smyslu⁷².

98. Zatřetí mediace má na soudní řízení přinejmenším rovnocenný, ne-li větší dopad než stížnost, jelikož v jejím důsledku může dojít ke stavení běhu promlčecí lhůty, k čemuž mimo jiné i v belgickém právu dochází na základě podpisu protokolu o mimosoudní mediaci⁷³.

99. Dotčené strany se v rámci mediace nachází ve fázi, která přinejmenším předchází soudnímu řízení v úzkém slova smyslu, ve kterém pomoc advokáta odpovídá „potřeb[ě] [...] právní ochran[y]“ pojištěného, jak je to uvedeno v rozsudku ve věci AK⁷⁴ a odlišně formulováno v rozsudku ve věci Massar⁷⁵. Již jen z tohoto důvodu je irelevantní, že poté, co se strany dohodly, vstoupí do sporu třetí osoba, a že přijaté řešení přesně neodpovídá právům každého z nich.

100. Začtvrté k pojetí mediace coby fáze předcházející rozhodovací fázi je třeba se uchýlit tím spíše, že na rozdíl od stížnosti, v návaznosti na níž není vydán rozsudek, je-li osobě, která se cítila být poškozena, vyhověno, vede mediace k řízení soudní povahy v úzkém slova smyslu, má-li být obsah dohody stran učiněn vykonatelným⁷⁶. Tato dohoda by následně měla být uznána a prohlášena za vykonatelnou v ostatních členských státech, a to zejména na základě nařízení o výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech⁷⁷, stejně jako jakékoliv rozhodnutí soudního orgánu, které má působit v rámci Unie.

101. Kromě toho lze poukázat i na jeden pragmatický argument. Lze si představit, že by během této druhé soudní fáze v úzkém slova smyslu pojištěného zastupoval jiný advokát nebo zástupce než který pojištěnému poskytoval pomoc v předchozí fázi? Svobodný výběr advokáta nebo zástupce je podle mého názoru namísto coby záruka účinnosti a snížení nákladů.

102. Zapáté mám rovněž za to, že záruka svobodného výběru advokáta nebo zástupce v případě mediace poskytnutá pojistníkovi v rámci pojištění právní ochrany účinně přispěje k naplňování cíle uvedeného v čl. 1 odst. 1 směrnice 2008/52, kterým je „usnadnit přístup k alternativnímu řešení sporů a podporovat smírné řešení sporů“⁷⁸.

70 – Viz například rozsudek ze dne 14. června 2017, Menini a Rampanelli (C-75/16, EU:C:2017:457, body 48 a 49).

71 – Srov. bod 19 odůvodnění směrnice 2008/52, podle kterého „by [mediace] neměla být považována za slabší alternativu soudního řízení v tom smyslu, že by dodržování dohod vyplývajících z mediace záviselo na dobré vůli stran“.

72 – V tomtéž smyslu viz Bruyr, B., a Dambly, P., *op. cit.*, bod 19.

73 – Viz čl. 1731 odst. 3 soudního řádu. Viz rovněž bod 24 odůvodnění a článek 8 směrnice 2008/52.

74 – Bod 23 tohoto rozsudku.

75 – V bodě 25 tohoto rozsudku je uvedeno, že „[...] jeho zájmy jakožto pojištěného vyžadují ochranu“.

76 – V tomto ohledu viz článek 6 směrnice 2008/52 a ve věci v původním řízení články 1733 a 1736 soudního řádu a poznámku pod čarou 9 tohoto stanoviska.

77 – Viz článek 6 směrnice 2008/52 ve spojení s bodem 20 odůvodnění této směrnice, ve kterém je příkladmo poukázáno na nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42), nyní nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1).

78 – Je třeba poznamenat, že výraz „soudní řízení“ uvedený v tomto článku je nutno vykládat s ohledem na rozsudky ve věcech Massar a AK v tom smyslu, v jakém by jej měl Soudní dvůr vykládat podle mého návrhu.

103. Navrhuji tedy Soudnímu dvoru, aby provedl výklad ustanovení o možnosti svobodného výběru advokáta nebo zástupce, kterou má pojistník v rámci pojištění právní ochrany, s ohledem na tento nový aspekt. Při vypracovávání směrnice 87/344 totiž cíl spočívající v podpoře alternativních způsobů řešení sporů, který je uveden v čl. 81 odst. 2 písm. g) SFEU⁷⁹, neměl stejnou váhu.

104. V důsledku prudkého nárůstu počtu sporů, který v posledních deseti letech zaznamenává řada členských států, je nyní situace odlišná⁸⁰.

105. Stejný závěr lze učinit i v případě spotřebitelských sporů. Stejný zájem na zlepšení přístupu ke spravedlnosti, jaký vede k podpoře využívání způsobů smírného řešení sporů, totiž vedl i k vypracování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů)⁸¹.

106. Přístup, na jehož základě by pojistníkovi v rámci pojištění právní ochrany nebylo umožněno svobodně si vybrat advokáta nebo zástupce, by tedy nebyl v souladu s režimem vyplývajícím jednak ze směrnice 2009/138, jejímž cílem je poskytovat právům pojištěných širokou ochranu, a jednak ze směrnic týkajících se smírného řešení sporů, které prostřednictvím různých způsobů, jež jsou alternativou řízení před státem zřízeným soudem, sledují stejný cíl.

107. Pro stejný závěr hovoří i skutečnost, že mediace se využívá především v oblasti sporů objevujících se v běžném životě, jako jsou sousedské či rodinné konflikty nebo spory v pracovních vztazích.

108. Zašesté z ještě širšího hlediska mám za to, že výklad pojmu „soudní řízení“, který by se omezoval na řízení před soudem v úzkém slova smyslu, by mohl v budoucnu představovat rizika, na které bych chtěl Soudní dvůr upozornit. Není totiž třeba mít na paměti, že v důsledku neustálého hledání prostředků, které mají v členských státech usnadňovat přístup ke spravedlnosti, mohou být přijímána vnitrostátní legislativní opatření spočívající v přenesení pravomocí, které tradičně vykonává soud, na civilní nebo správní orgány, jež mají dosáhnout dohody mezi stranami sporu? Vzhledem k tomu, že má taková dohoda stejnou povahu jako soudní rozhodnutí, otázka výběru advokáta je v tomto směru stejně významná⁸².

79 – Dříve článek 65 Smlouvy o ES. Ustanovení uvedené v písmeni g) bylo do SFEU doplněno na základě článku 2 bodu 66 Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství (Úř. věst. 2007, C 306, s. 1).

80 – Co se týče cíle spočívajícího ve snížení zátěže soudů, který je sledován v některých členských státech, viz zejména rozsudek ze dne 18. března 2010, Alassini a další (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 64), jež se týkal žalob v některých sporech mezi poskytovateli služeb a koncovými uživateli, na které se vztahuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES ze dne 7. března 2002 o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě) (Úř. věst. 2002, L 108, s. 51; Zvl. vyd. 13/29, s. 367). Podle článku 34 této směrnice členské státy musí zajistit, aby pro spravedlivé a rychlé vyřizování sporů, jejichž účastníky jsou spotřebitelé a které se týkají záležitostí, na které se vztahuje tato směrnice, byly přístupné průhledné, jednoduché, a ne příliš nákladné mimosoudní postupy [rozsudek ze dne 18. března 2010, Alassini a další (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 38)].

81 – Úř. věst. 2013, L 165, s. 63. Co se týče působnosti této směrnice, viz rozsudek ze dne 14. června 2017, Menini a Rampanelli (C-75/16, EU:C:2017:457, body 39 a 40).

82 – V tomto ohledu viz poznámka pod čarou 64 mého stanoviska ze dne 14. září 2017 ve věci Sahyouni (C-372/16, EU:C:2017:686), ve kterém jsem citoval Hammje, P., „Le nouveau règlement [č. 1259/2010]“, *Revue critique de droit international privé*, 2011, č. 2, s. 291 až 338, zejména s. 299, bod 7, podle kterého „tato nová pravidla, jež budou zahrnovat nejrůznější formy rozvodu počínaje soudním řízením a konče pouhým ověřeným projevem vůle, či dokonce ryze soukromým rozvodem, budou uplatňovat soudy v úzkém slova smyslu, ale i správní orgány či notáři. Důležitá není forma řízení, nýbrž jeho předmět.“ Viz rovněž Cimamonti, S., „La déjudiciarisation, une notion ambiguë“, *La médiation, expériences, évaluations et perspectives, Actes du Colloque du jeudi 5 juillet 2018, organisé par la Mission de recherche Droit et Justice à l'Auditorium du ministère de la Justice*, s. 6 až 9, zejména s. 7, poslední odstavec, a s. 8, „définition“.

109. Kritériem pro uplatnění čl. 201 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/138 je tudíž podle mého názoru právní rámec, do kterého může předmětné řízení nebo akt spadat⁸³. V této souvislosti si neumím představit, že by se toto ustanovení mohlo vztahovat na veškeré záležitosti smluvní povahy, jako je narovnání, nebo poskytování různých služeb⁸⁴ před vznikem sporu, jako je vyhledávání nebo výměna informací či dokonce poradenství.

110. Takové omezení je podle mého názoru patřičnou reakcí na legitimní obavy, které by mohly vyvolat důsledky příliš extenzivního pojetí zásady svobodného výběru advokáta nebo zástupce, který je zaručen pojistníkovi v rámci pojištění právní ochrany, jakož i na hrozbu, že čl. 200 odst. 4 směrnice 2009/138 pozbude jakékoliv působnosti.

111. Ze všech těchto důvodů mám za to, že v souladu s rozsudky ve věcech Massar a AK není namístě vykládat pojem „soudní řízení“ jinak než pojem „správní řízení“, což vede k závěru, že mediace je fáze, která předchází rozhodovací fázi stejně jako jakákoliv stížnost v případě správního řízení, a v některých případech může být i fází soudního řízení v úzkém slova smyslu.

112. Belgické právo v oblasti mediace, kterou vede autorizovaný mediátor⁸⁵, podle mého názoru tento výklad nemůže zpochybnit.

113. Zaprvé obdobně jako komory advokátů uvádím, že pravidla, která se vztahují na mediaci, jsou zakotvena v soudním řádu bez ohledu na to, zda se jedná o mediaci soudní či mimosoudní, tedy neohledně na to, zda je nařízena soudem, či nikoliv.

114. Zadržím dohoda stran se po schválení stává vykonatelnou. Na rozdíl od belgické vlády a Komise jsem toho názoru, že posuzování případného rozporu s veřejným pořádkem a zájmu dítěte⁸⁶ má charakter soudního přezkumu, jelikož zahrnuje věcné posouzení, které jde nad rámec prostého formálního přezkumu, o čemž svědčí naše judikatura týkající se této oblasti⁸⁷.

115. Zatřetí skutečnost, že schválení dohody není povinné, podle mého názoru není relevantní, jelikož rozhodující je pouhá možnost jeho provedení, stejně jako je tomu v případě zahájení řízení před soudem, které může navazovat na fázi řízení o stížnosti⁸⁸.

116. Rozšíření svobody výběru advokáta nebo zástupce, kterou má pojistník v rámci pojištění právní ochrany, jak je stanoveno belgickým zákonodárcem, se tudíž podle mého názoru nemůže omezovat na rozhodčí řízení z důvodu, že se opírá o pojem „řízení“ v úzkém slova smyslu, tj. řízení zahájené u soudu za účelem rozhodnutí sporu. Domnívám se však, že je nutno jej chápat v širokém smyslu a kromě toho – v souladu s judikaturou Soudního dvora – bez ohledu na jakékoliv finanční aspekty⁸⁹.

83 – Srov. jedenáctý bod odůvodnění směrnice 87/344. Viz bod 62 tohoto stanoviska.

84 – Co se týče tohoto rozlišování, viz čl. 198 odst. 1 směrnice 2009/138 *ab initio*, ve kterém je stanovena povinnost nést výlohy spojené s těmito službami. Viz také poznámka pod čarou 14 tohoto stanoviska.

85 – Viz bod 20 tohoto stanoviska.

86 – Viz čl. 1733 druhý pododstavec soudního řádu.

87 – Viz například věci, ve kterých na základě pojmu „veřejný pořádek“ nebylo uznáno rozhodnutí vydané v jiném členském státě (rozsudky ze dne 23. října 2014, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, bod 47, a ze dne 16. července 2015, *Diageo Brands*, C-681/13, EU:C:2015:471, bod 42).

88 – V tomto ohledu viz bod 100 tohoto stanoviska.

89 – Viz rozsudky ve věcech Massar (bod 27 a citovaná judikatura) a AK (bod 25 a citovaná judikatura), přičemž zásady připomenuté v souvislosti s výkladem směrnice 87/344 lze použít i ve vztahu ke směrnici 2009/138, jak to bylo uvedeno v bodě 34 tohoto stanoviska.

V. Závěry

117. S ohledem na všechny předcházející úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžnou otázku položenou Grondwettelijk Hof (Ústavní soud, Belgie) odpověděl následovně:

„Článek 201 odst. 1 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II) musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby byla vnitrostátním právním předpisem vyloučena možnost pojistníka v rámci pojištění právní ochrany svobodně si vybrat advokáta nebo zástupce v případě soudní nebo mimosoudní mediace.“

i — Jméno uvedené v bodech 28, 52, 54 až 56, 58, 60, 69, na s. 17, v bodech 73 až 74, 76 až 78, 84, 86, 99, 111 a v poznámkách pod čarou 10, 32 až 33, 36 až 38, 47 až 48, 51, 56 až 57, 59 až 60, 62, 78 a 89 bylo na základě žádosti o anonymizaci nahrazeno písmeny.